

Het aanbod:

- 10 kruiden
- 35 inheemse bijenfavorieten
- bloemenzaad

		Latijnse naam	Nederlandse naam
kruiden 1	1	Origanum vulgare	wilde oregano, marjolein
	2	Thymus praecox Coccineus	kruiptijm
	3	Salvia officinalis	salie
	4	Rosmarinus officinalis	rozemarijn
	5	Lavendula officinalis	lavendel
kruiden 2	6	Hyssopus officinalis	hyssop
	7	Satureja montana	bergbonenkruid
	8	Helicrysum italicum	kerrie
	9	Artemisia dracunculus	dragon
	10	Sanguisorba minor	kleine pimpernel
rozerood	11	Anemone hupehensis 'Prinz Heinrich'	herfstanemoon
	12	Echinacea purpurea 'Magnus'	rode zonnehoed
	13	Geranium x cantabrigiense 'Berggarten'	ooievaarsbek
	14	Persicaria amplexicaulis 'Rosea'	duizendknoop, adderwortel
	15	Sedum 'Herbstfreude'	hemelsleutel, vetkruid, muurpeper
blauwpaars	16	Agastache 'Blue Fortune'	dropplant, anijsplant
	17	Ajuga reptans 'Atropurpurea'	kruipend zenegroen
	18	Aster frikartii 'Mönch'	bosaster, herfstaster
	19	Calamintha nepeta ssp. nepeta	steentijm, bergsteentijm
	20	Geranium 'Brookside'	ooievaarsbek
witgeel	21	Anemone x hybrida 'Honorine Jobert'	herfstanemoon
	22	Aster ageratoides 'Starshine'	aster
	23	Gaura lindheimeri 'Whirling Butterflies'	prachtkaars
	24	Echinacea purpurea 'Alba'	witte zonnehoed
	25	Geranium cantabrigiense 'St.Ola'	witte ooievaarsbek
gemengd	26	Primula veris	gulden sleutelbloem geel
	27	Verbascum nigrum geel	zwarte toorts/koningskaars geel
	28	Phlox paniculata 'White Admiral'	vlambloem wit
	29	Helleborus orientalis	lenteroos/nieskruid paars
	30	Erysimum linifolium Bowles	steenraket/muurbloem paars
wild blauw	31	Centaurea jacea	gewoon knoopkruid
	32	Echium vulgare	slangenkruid
	33	Knautia arvensis	beemdkroon

	34	Lythrum salicaria	kattenstaart
	35	Veronica chamaedrys	gewone ereprijs
wild geel	36	Barbarea vulgaris	gewoon barbarakruid
	37	Hieracium pilosella	muizenoor
	38	Lotus corniculatus	gewone rolklaver
	39	Pulicaria dysenterica	heelblaadjes
	40	Solidago vigaurea	echte guldenroede
wild gemengd	41	Calluna vulgaris	struikheide/zomerheide
	42	Campanula glomerata	kluwenklokje paars
	43	Chameaneron angustifolium	wilgenroosje paars
	44	Eupatorium cannabinum	koninginnekruid, leverkruid witroze
	45	Leucanthemum vulgare	wilde margriet wit

Waarom Bio?

Wil je er zeker van zijn dat de planten die in je tuin groeien goed zijn voor klimaat, dier en mens, dan kies je logischerwijs voor bio. Je kiest voor planten die geteeld zijn in een gezonde bodem zonder kunstmest of chemicaliën.

Door regelmatige kruisingen is er een brede genetische basis en zijn onze geselecteerde vaste planten minder vatbaar voor schimmelaantasting of andere plagen.

Leuk voordeel is dat je weet dat dieren er niet ziek van worden en jij dus ook niet, wanneer je eetbare delen van de plant gebruikt in de eigen keuken. Tuinvogels en nuttige insecten zoals bijen, hommels, natuurlijke bestrijders hebben voedsel nodig in de vorm van nectar, stuifmeel, zaden en vruchten. Bovendien kan je vanaf het eerste jaar na de aanplant de gezonde zaden verzamelen en opnieuw planten of schenken.

Zo zorg jij met het planten van een klein zaadje in de eigen tuin voor meer gezonde natuur in ons dorp. Samen met de streekeigen bomen en struiken die je in het najaar aanplant, biedt jouw tuin voedsel voor het ganse jaar.

Waarom extra wilde planten voor de solitaire bij?

Solitaire of wilde bijen hebben het lastig. In tegenstelling tot honingbijen die leven in een kolonie, doet de solitaire bij alles alleen: het maken van een nest, het zoeken van voedsel en het leggen van eitjes. De meeste wilde bijen maken hun nest in het zand, andere gebruiken holtes in rietstengels of gebruiken dood hout om hun nest te bouwen. Ze gaan hun voedsel zoeken in de buurt van hun nest, omdat ze niet zo ver kunnen vliegen. Sommigen zijn voor hun voedsel afhankelijk van één soort plant.

Uit onderzoek blijkt dat solitaire bijen het grootste deel van hun stuifmeel – tot wel 75% – verzamelen op wilde bloemen die hier van nature voorkomen.

Deze wilde bloemen zijn echter sterk afgenomen in ons agrarisch landschap. Bijensoorten die in deze bloemen gespecialiseerd zijn, hebben het extra moeilijk.

De oplossing is simpel: laat bloemen die spontaan bloeien staan en maai ze niet.

Denk daarbij aan vlinderbloemigen zoals klaver, rolklaver, wikke of aan lipbloemigen zoals paarse dovenetel en zenegroen.

Zeer interessant in de tuin zijn de planten die verschillende soorten bijen aantrekken.

De paardenbloem lokt de meeste solitaire bijensoorten, wel 88! Ook het madeliefje (17) en de boterbloem (16) lokken verschillende soorten solitaire bijen, net zoals zandblauwtje (36), muizenoor (27), slangenkruid (26), gewone ereprijs (24). Ook allerlei soorten klavers en klokjes of campanula's zijn voltreffers en ogen mooi in de tuin.

Tip! Volg zeker eens een lezing over wilde bijen als je hier meer over wilt weten.

Kruiden 1 & 2, geschikt voor volle grond of in terraspotten

1 <i>origanum vulgare</i>	wilde oregano, marjolein
	hoogte 30 à 40 cm groeit breedverspreid in trossen goede bodembedekker
	kleur roze/purperroze bleekroze bloeipluimen
 stuifmeel+++ nectar +++ bijen, vlinders	bloei juli/aug/sept
	standplaats zon, halfschaduw
	winter bladhoudend matig winterhard
	grond droge, stenige grond
	snoei terugsnoeien in lente ✓ sterk aromatische bladeren ✓ keuken: kruidige, licht zoete smaak (vb. in pizza) ✓ medicinaal: uitwendig tegen spierpijn ✓ ontspannend: als relaxerend aftreksel in bad

2 <i>thymus praecox coccineus</i>	kruiptijm
	hoogte 15 cm goede bodembedekker, bloemenzee groeit laag tegen de grond
	kleur purperroze
 stuifmeel+++ nectar +++ bijen, vlinders, insecten	bloei juni/juli, echte zomerbloei
	standplaats zon, halfschaduw
	winter goed winterhard kan goed tegen droogte
	grond goed doorlaatbare, niet te vruchtbare bodem
	snoei terugsnoeien in lente om compacte groei te behouden ✓ keuken: donkergroene bladeren geuren naar tijm ✓ kan goed tegen luchtvervuiling ✓ wordt gebruikt als vulsel tussen voegen van oprit ✓ beloopbare grasvervanger ✓ mooi tegen gevel of tussen terrastegels

3 <i>salvia officinalis</i>	salie
	hoogte 50 à 80 cm kleur violetblauw/lilaroze bloemaren fluweelachtige stevige groengrijze bladeren bloei mei/juni/juli/aug standplaats houdt van volle zon winter bladhoudend kan goed tegen droogte grond doet het goed op een goed doorlaatbare bodem
	snoei stevig terugsnoeien in lente om mooie bladvorming te behouden en verhouting te vermijden ✓ sterk aromatische bladeren die groen blijven ✓ keuken: sauzen, kruidenolie, kruidenazijn ✓ medicinaal: tegen keelpijn, in tandpasta
 nectar +++ drachtplant voor vlinders	

4 <i>rosmarinus officinalis</i>	rozemarijn
	hoogte 90 à 120 cm kleur mooie lila/lichtpaarse/witte bloemetjes donkergroene glanzend stekelige naaldachtige blaadjes bloei maart/april/mei standplaats houdt van volle zon beschut tegen westenwind winter matig winterhard kan goed tegen droogte bladhoudend grond groeit het liefst op een niet te zure doorlaatbare bodem
	snoei regelmatig snoeien om verhouting en uiteenvallen van takken tegen te gaan ✓ sterk aromatisch ✓ keuken: sauzen, kruidenolie, kruidenazijn ✓ medicinaal: werkt ontsmettend
 nectar +++ bijen, vlinders	

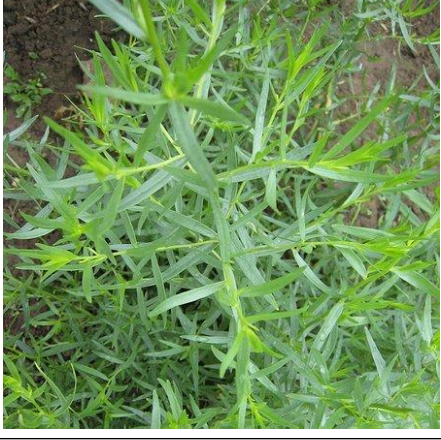
5 lavandula officinalis	lavendel
	hoogte 40 à 70 cm groeit breder dan hoog, is vrij laagblijvend goede bodembedekker
	kleur violetblauwe bloemaren grijsgroene aromatische bladeren
 nectar +++ bijen, vlinders	bloei juni/juli/aug/sept
	standplaats houdt van volle zon
	winter groenblijvend en bladhoudend winterhard kan goed tegen droogte
	grond doet het goed op een goed doorlaatbare bodem, neutraal tot kalkrijk
	snoei jaarlijks snoeien om verhouting tegen te gaan na de bloei: vormsnoei ✓ sterk aromatische parfumeur ✓ zowel culinair als medicinaal op vele manieren gebruikt ✓ keuken: sauzen, kruidenolie, kruidenazijn ✓ ontsmettend en kalmerend: zeep, in kruidenzakjes..

Ecologisch tuinieren

Ecologisch tuinieren is biologisch tuinieren met organisch tuinmateriaal en met respect voor de natuurlijke kringloop van alles wat groeit in de natuur. Je laat de natuur toe in de tuin en volgt de seizoenen. Dat betekent dat de siertuin, moestuin en kruidentuin één geheel mogen vormen.

Hierdoor leef je milieubewuster en kan je je ecologische voetafdruk aanzienlijk verkleinen. Door de eigen tuinkruiden aan te planten leef je zelfvoorzienend en kan je op een gemakkelijke manier voor de eigen gezondheid zorgen. Kruiden verdienen dagelijks een plaats in je gerechten. Ze geven smaak en kleur aan het leven, net zoals eetbare bloemen. Bovendien zorg je door het aanplanten van tuinkruiden ook voor een noodzakelijke habitat voor de hele insectenwereld. Smakelijk!

6 <i>hyssopus officinalis</i>	hyssop
	hoogte 60-80 cm kruidachtige heester met lange aren kleur blauwpaarse aren smalle groene blaadjes bloei juli, augustus, september standplaats zon winter wintergroen, winterhard tot -5°C grond neutrale, kalkrijke goed doorlaatbare bodem
 stuifmeel+++ nectar +++ bijen, vlinders, insecten	snoei terugsnoeien in lente om compacte groei te behouden ✓ keuken: aromatische fijngesneden bladeren geven gerechten een pittige smaak, de eetbare bloemen kan je verwerken in salade ✓ bloemen en bladeren laten drogen voor theemengsel ✓ bijen en vlinders lokkend, een ware insectenmagneet ✓ houdt slakken weg (ze kunnen niet tegen de geur) ✓ etherische olie
7 <i>satureja montana</i>	bergbonenkruid, bergsteentijm, winterbonenkruid
	hoogte 30-40 cm kleur bloemenzee van lila-witte bloemen stijve lange smalle groene bladeren donkerbruine zaden in de winter bloei juli, augustus, september standplaats zon winter goed winterhard, wintergroen kan goed tegen droogte
 nectar + bijen, vlinders	grond neutrale, kalkrijke goed doorlaatbare bodem snoei terugsnoeien in lente ✓ keuken: fijngesneden verse blaadjes zijn lekker in aardappel- en bonensoep en in salades met peulvruchten of groenten ✓ Als je het meekookt met spruitjes of andere koolsoorten, neemt het de sterke en soms onaangename geur weg ✓ ontsmettend, goede spijsvertering, vetopnemend

8 <i>helicrysum italicum</i>	kerrie
	hoogte 40-50 cm kleur gele bloemen, grijs blad lijkt een beetje op lavendel qua structuur bloei juli, augustus, september standplaats zon winter goed winterhard kan goed tegen droogte grond droge bodem, zandbodem
 stuifmeel+ nectar + bijen, insecten	snoei terugsnoeien in lente om compacte groei te behouden ✓ keuken: donkergroene bladeren geuren naar curry ✓ takjes en bladeren worden gebruikt ✓ takken voor het serveren verwijderen ✓ mediterrane plant, niet te verwarren met curryboom ✓ essentiële olie in ijs, snoep, frisdrank, kauwgom
9 <i>artemisia dracunculus</i>	dragon, drakenkruid
	hoogte 30-60 cm bossig uiterlijk groeit laag tegen de grond kleur donkergroene, fijne aromatische bladeren onopvallende groengele steriele bloemen zaadjes in de winter bloei juni, juli, augustus standplaats zon, halfschaduw winter matig winterhard, inpakken met stro kan goed tegen droogte en wind grond goed doorlaatbare, niet te vruchtbare bodem voorkeur voor zandgrond
 stuifmeel+ bijen, insecten	snoei in de herfst, voor je hem afdekt ✓ geurt naar anijs, venkelachtige smaak ✓ zaadjes worden gebruikt om uien en komkommer te pekelen in azië

10 sanguisorba minor	kleine pimpernel, bloedkruid, sorbenkruid
	hoogte 30-60 cm bloemenzee kleur bolvormige paarse bloemen hangende meeldraden blauwgroene blaadjes bloei 2x: mei, juni, juli en augustus, september standplaats zon, halfschaduw winter goed winterhard kan goed tegen droogte, wind, luchtvervuiling
 stuifmeel++++ nectar ++++ bijen, vlinders, insecten	grond goed doorlaatbare kalkrijke bodem snoei in de zomer terug mooi knippen, uitgebloeide bloemknoppen wegnemen ✓ sanguis: 'bloed', sorbis: absorberend, wordt gebruikt bij het stelpen van bloedingen, werd gebruikt aan het front als drankje voor men ten strijde trok ✓ keuken: jonge blad in salades, smaakt naar komkommer, heeft nootachtige geur

Rozerood

11 anemone hupehensis Prinz Heinrich	herfstanemoon
	hoogte 100 cm kleur opvallende roze bloemen met grote gele meeldraden en groen, stevig, groot blad bloei aug/sept/okt, herfstbloeier standplaats zon, halfschaduw winter bladverliezend goed winterhard grond voelt zich goed zowel in bosrand als op een open plek, houdt van een frisse neutrale bodem
 stuifmeel +++ hommels, honingbijen, vlinders	snoei jaarlijks snoeien na de bloei: uitgebloeide stengels afknippen ✓ herfstbloeier met veel stuifmeel ✓ staat stevig op eigen stengel ✓ snijbloem

12 echinacea purpurea Magnus	rode zonnehoed
	hoogte 100 cm kleur roodpaars, grote opgaande oranjebruine knop met fijne bloemblaadjes als een waaier errond bloei juli/aug/sept standplaats houdt van volle zon houdt zijn kleur het beste in lichte schaduw winter bladverliezend goed winterhard kan goed tegen droogte
 stuifmeel +++ nectar +++ hommels, honingbijen, vlinders, insecten	grond houdt van een vochtige bodem snoei niet snoeien als ze uitgebloeid zijn in de herfst verschijnen decoratieve zaaddozen: tuinvogels zijn hier verlekkerd op! ✓ lijkt op een zonnehoed ✓ leuk als snijbloem of in gemengde border ✓ is bijna nooit ziek ✓ extract om weerstand op te bouwen

13 geranium cantabrigiense Berggarten	ooievaarsbek
	hoogte 30 cm interessante bodembedekker onderbeplanting van struiken en rozen kleur roze bloem groen stevig blad met mooie vijflobbige vorm bloei juni/juli/aug standplaats houdt van zon winter bladhoudend goed winterhard
 stuifmeel +++ nectar +++ solitaire bij, hommels, honingbijen, vlinders	grond gedijt goed op droge tot rotsachtige bodem snoei om de bloei te verlengen, regelmatig uitgebloeide bloemen verwijderen ✓ ruikt heerlijk, trekt enorm veel vlinders en bijen aan ✓ tijdens de herfst verkleurt de plant erg mooi

14 persicaria amplexicaulis Rosea	duizendknoop, adderwortel
	hoogte 150 cm zeer hoge opgaande plant interessante bodembedekker kleur elegante lichtroze slanke bloemaren langwerpige groene bladeren bloei juli/aug/sept/okt/nov bloeit kleurrijk de zomer lang tot het najaar standplaats houdt van volle zon of lichte schaduw
 nectar ++++ hommels, honingbijen, vlinders	winter bladverliezend goed winterhard grond groeit het snelste in een goed doorlaatbare vochtige bodem, kan goed tegen droogte snoei laten uitbloeien, geeft mooie kleur in herfst ✓ Is niet vaak ziek ✓ leuk als snijbloem of in gemengde border

15 sedum Herbstfreude	hemelsleutel, vetkruid, muurpeper
	hoogte 50 à 70 cm interessante bodembedekker kleur lichtroze tot koperkleurig langwerpige grijsgroene vlezig bladeren bloei aug/sept bloeit kleurrijk de zomer lang tot het najaar standplaats houdt van volle zon winter bladhoudend goed winterhard
 nectar ++++ bijen, vlinders	grond groeit snel in een goed doorlaatbare neutrale bodem, kan ook in rotsachtige bodem geplant worden en kan goed tegen droogte snoei je kan de zaadhoofden laten staan als winterdecoratie of na de bloei terugknippen en in vorm snoeien ✓ leuk in droogboeket of als snijbloem ✓ verandert van kleur tijdens het seizoen: van lichtroze over donkerroze tot koperkleurig in de herfst

Terminologie

Vaste plant: kruidachtige niet-houtige planten die eens geplant, telkens weer zullen bloeien vanaf het voorjaar. In de herfst sterven ze bovengronds af. Tijdens de winter leeft de plant ondergronds verder. In de lente vormt de plant nieuwe stengels, bladeren, bloemen en zaden.

Stuifmeel: ook bekend als 'pollen' zijn de mannelijke kiemcellen. Ze bevinden zich in de meeldraden van de bloem en worden door de wind, insecten en vogels overgebracht naar de stamper van dezelfde of een andere bloem waardoor bevruchting of bestuiving plaatsvindt. Bijen hebben vaak goudklompjes aan hun poten.

Nectar: de zoete vloeistof in de bloemen waarvan de bij honing maakt. Zowel het stuifmeel als de nectar dient als voedsel van de bij.

De score +++ geeft een indicatie van de kwaliteit en kwantiteit en de attractiewaarde voor de bij.

Blauwpaars

16 agastache Blue Fortune	dropplant, anijsplant
	hoogte 100 cm kleur violetblauwe bloemen blauwgroen blad bloei juni/juli/aug/sept standplaats houdt van volle zon winter bladverliezend redelijk winterhard grond doet het goed in elke bodem
 stuifmeel+++ nectar +++ hommels, honingbijen, vlinders	snoei verwijder uitgebloeide bloemen pas in de lente, ze zijn ook decoratief in de winter ✓ lijkt qua vorm op duizendknoop: heeft lange stijf opgaande stengel met lange bloemaren ✓ de naam verwijst naar de sterke geur van drop die de bladeren afgeven, ze smaken naar anijs ✓ snij bladeren fijn en verwerk in salades of in kruidenthee, gebruik de bloemetjes als garnering

17 ajuga reptans atropurpurea		kruipend zenegroen
		hoogte 20 cm goede bodembedekker, laagblijvend durft soms wel te woekeren kleur violetblauwe bloemen roodbruin tot purperbruin blad bloei mei/juni standplaats houdt zowel van volle zon als volle schaduw houdt zijn kleur het beste in lichte schaduw winter half wintergroen goed winterhard grond doet het goed in elke bodem snoei aan het begin van de lente terugknippen of trimmen ✓ opvallende plant die vlinders aantrekt ✓ heeft muntachtig geurende bloemen en glanzende ovaalvormige eetbare bladeren ✓ mooie herfstverkleuring van de bladeren
		stuifmeel+++ nectar +++ hommels, honingbijen, vlinders, insecten

18 aster frikartii Mönch		bosaster, herfstaster
		hoogte 70 cm kleur violetblauwe bloemen fijne lavendelkleurige bloemblaadjes hangen uitbundig aan oranjegele bol donkergroene langwerpige bladeren bloei sept/okt standplaats houdt van zon of lichte schaduw winter zeer goed winterhard grond staat graag in goed doorlaatbare bodem snoei in de late herfst flink terugsnoeien tijdens bloei verwelkte bloemhoofden verwijderen ✓ bloem lijkt op margriet ✓ leuk als snijbloem ✓ groeit uitbundig en trekt veel bijen, vlinders en insecten aan
		stuifmeel++++ nectar ++++ bijen, vlinders, insecten

19 calamintha nepeta ssp. nepeta	steentijm, bergsteentijm
	hoogte 50 cm kleur grijsgroene fijne eivormige blaadjes in de zomer verschijnen lilablauwe bloemetjes in trosjes bloei juli/aug/sept standplaats houdt van volle zon en lichte schaduw winter goed winterhard grond doet het goed op elke goed doorlaatbare bodem snoei na de winter de houtige stengels afknippen ✓ groeit luchtig ✓ trekt veel bijen en vlinders aan ✓ in groep aanplanten ✓ blaadjes en bloemetjes zijn eetbaar
 nectar ++++ hommels, bijen, vlinders	

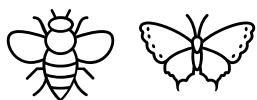
20 geranium Brookside	ooievaarsbek
	hoogte 30 cm groeit breedverspreid interessante bodembedekker onderbeplanting van struiken en rozen kleur geurende paarsblauwe bloemen bloei juli/aug/sept standplaats houdt van volle zon of lichte schaduw winter goed winterhard bladverliezend grond doet het goed op elke goed doorlaatbare bodem snoei om de bloei te verlengen, regelmatig uitgebloeide bloemen verwijderen ✓ tijdens de herfst verkleuren de geelgroene vijflobbige bladeren mooi tot oranje- of roodtinten ✓ geurende bladeren ✓ trekt veel bijen en vlinders aan
 stuifmeel+++ nectar +++ hommels, honingbijen, solitaire bijen, vlinders	

Hoe bescherm je de planten?

1. Geef de planten bij droogte regelmatig regenwater.
Laat het water lange tijd druppelsgewijs infiltreren in de bodem bij valavond of 's ochtends vroeg, wanneer de zon nog niet brandt. Sluit de tuinslang aan op de regenwaterton en laat ze op de bodem tussen de planten rustig leeglopen. Beter lange tijd water laten insijpelen dan korte tijd hevig sproeien bij droogte.
2. De bodem houdt het regenwater goed vast als ze bedekt wordt.
Dat kan met een organische mulchlaag: houtsnippers, boomschors, vermalen bladeren, versnipperd tuinafval afkomstig van de planten en gras. Hoe dikker de laag, hoe beter de bescherming tegen wind, warmte en vorst. Een mulchlaag zorgt er ook voor dat er minder onkruid zal groeien. Heel veel kleine dieren vinden er voedsel en een schuilplek.

Witgeel

21 anemone Honorine Jobert	herfstanemoon
	hoogte 150 cm kleur opvallende witte bloemen met grote gele meeldraden bloei aug/sept/okt standplaats voelt zich goed zowel in bosrand als op een open plek en zon/half schaduw winter goed winterhard bladverliezend
	grond houdt van een frisse neutrale bodem snoei jaarlijks snoeien, na de bloei de uitgebloeide stengels afknippen ✓ herfstbloei met veel stuifmeel ✓ staat sterk op eigen stengel ✓ blad is vrij groot en stevig ✓ leuk als snijbloem ✓ in groep planten

stuifmeel+++

hommels, honingbijen,
vlinders

22 aster ageratoides Starshine	aster
	hoogte 70 cm kleur fijne witte bloemblaadjes hangen uitbundig aan geel bloemhoofd heeft donkergroene fijne bladeren bloei juli/aug/sept/okt standplaats houdt van de zon of lichte schaduw winter goed winterhard bloeit tot eerste nachtvorst
	grond groeit op alle bodems snoei in de late herfst flink terugsnoeien tijdens de bloei verwelkte bloemhoofden verwijderen ✓ bloem lijkt op de margriet ✓ is een stevige bloem ✓ leuk als snijbloem ✓ groeit uitbundig
 stuifmeel ++++ nectar ++++ solitaire bijen, hommels, honingbijen, vlinders	

23 gaura lindheimeri 'Whirling Butterflies'	prachtkaaers
	hoogte 100 cm kleur witte vlinderachtige rozewitte bloemetjes smalle donkergroene bladeren bloei juni/juli/aug/sept/okt standplaats houdt van volle zon en lichte schaduw winter bladverliezend matig winterhard grond past perfect in de wildere tuin of natuurlijke tuin
	snoei te hoog opgroeiende planten kan je in de late lente tot de helft knippen uitgebloeide bloemen eventueel verwijderen ✓ erg mooie kortlevende vaste plant ✓ leuk als snijbloem of in gemengde border ✓ kan in combinatie met grassen geplant worden ✓ is bijna nooit ziek
 stuifmeel+++ nectar+ solitaire bijen, hommels, honingbijen, vlinders	

24 Echinacea purpurea 'Alba'	zonnehoed
	hoogte 100 cm kleur fijne witte bloemblaadjes als een waaier rond het bolvormige hart bloei juli/aug/sept standplaats houdt van volle zon houdt zijn kleur het beste in lichte schaduw winter bladverliezend goed winterhard kan goed tegen droogte
	grond houdt van een vochtige bodem snoei als ze uitgebloeid zijn niet snoeien, in de herfst verschijnen decoratieve zaaddozen. Tuinvogels zijn hier verlekkerd op! ✓ lijkt op een zonnehoed of parasol ✓ is bijna nooit ziek ✓ leuk als snijbloem of in gemengde border
 stuifmeel+++ nectar +++ hommels, honingbijen, vlinders, insecten	

25 geranium cantabrigiense 'St.Ola'	ooievaarsbek
	hoogte 30 cm groeit breedverspreid interessante bodembedekker onderbeplanting van struiken en rozen kleur bloeit rijkelijk met witte grote bloemen en roze meeldraden bloei juni/juli standplaats houdt van zon doet het ook goed in volle schaduw
	winter goed winterhard bladverliezend grond doet het goed op elke goed doorlaatbare bodem snoei om de bloei te verlengen, regelmatig uitgebloeide bloemen verwijderen ✓ geurende bladeren zijn donkergroen en verkleuren mooi tot oranje- en roze tinten in de herfst
 stuifmeel +++ nectar +++ hommels, honingbijen, solitaire bijen, vlinders	

Enkele tips

zonder de bij geen leven: zij zorgen voor bestuiving van bloemen, planten en bomen die op hun beurt vruchten voortbrengen. Wat goed is voor de bij, is goed voor andere dieren, planten en mensen. Er leven meer dan 360 soorten wilde bijen in België. Elke maand wordt er wel ergens een nieuwe soort geboren. Net zoals de honingbij snoept de wilde bij graag van tuinplanten.

Alle vaste planten kunnen geplant worden in een gemengde bloemenborder of in bloembakken op het terras of balkon. Je kan de bloemenborder ook aanvullen met bessendragende struiken zodat ook vogels er hun voedsel vinden. Plant deze struiken aan in het najaar.

Ruim de border pas op in de lente. Zo kunnen insecten en andere kriebelbeestjes overwinteren in de stengels van uitgebloeide bloemen. Het zaad is dan weer voedsel voor vogels en andere dieren.

Gemengd

26 <i>primula veris</i>	gouden sleutelbloem geel, hemelsleutel														
	<table><tr><td>hoogte</td><td>15-30 cm rozet van bladeren lange behaarde stengel met ca 20 bloemen</td></tr><tr><td>kleur</td><td>klokvormige gele bloemen</td></tr><tr><td>bloei</td><td>maart, april, mei, juni, lentebloeier</td></tr><tr><td>standplaats</td><td>houdt van zon en halfschaduw</td></tr><tr><td>winter</td><td>half wintergroen, winterhard</td></tr><tr><td>grond</td><td>doet het goed op elke goed doorlaatbare vochtige bodem</td></tr><tr><td>snoei</td><td>haal tijdens de bloei de uitgebloeide bloemen weg om verdere bloei te stimuleren</td></tr></table>	hoogte	15-30 cm rozet van bladeren lange behaarde stengel met ca 20 bloemen	kleur	klokvormige gele bloemen	bloei	maart, april, mei, juni, lentebloeier	standplaats	houdt van zon en halfschaduw	winter	half wintergroen, winterhard	grond	doet het goed op elke goed doorlaatbare vochtige bodem	snoei	haal tijdens de bloei de uitgebloeide bloemen weg om verdere bloei te stimuleren
hoogte	15-30 cm rozet van bladeren lange behaarde stengel met ca 20 bloemen														
kleur	klokvormige gele bloemen														
bloei	maart, april, mei, juni, lentebloeier														
standplaats	houdt van zon en halfschaduw														
winter	half wintergroen, winterhard														
grond	doet het goed op elke goed doorlaatbare vochtige bodem														
snoei	haal tijdens de bloei de uitgebloeide bloemen weg om verdere bloei te stimuleren														
 stuifmeel + nectar hommels, honingbijen, solitaire bijen, zandbijen	✓ hemelsleutel: verwijst naar Petrus die sleutel liet vallen van hemelpoort, op deze plek bloeit de bloem ✓ verse eetbare bloemen, anijsachtige zoete smaak: salades, cake, pannenkoeken ✓ eetbare bladeren, zowel gekookt als rauw														

27 verbascum nigrum	zwarte toorts, koningkaars, geel
	hoogte 60-150 cm grote rozet met behaarde groene bladeren en stevige rechtopstaande stengel kleur bloeit rijkelijk met gele grote bloemen en violette meeldraden langs de hele aar bloei juni, juli, augustus, september standplaats houdt van zon winter goed winterhard
	grond doet het goed op elke arme goed doorlaatbare bodem snoei na de bloei de uitgebloeide bloemen verwijderen en vervolgens stengel terugsnoeien tot bodem ✓ Bloemen zijn eetbaar en zelfs lekker
 stuifmeel +++ nectar lokt bijen en insecten	

28 phlox paniculata 'White admiral'	vlambloem wit
	hoogte 70-100 cm rechtopgaande groeiwijze kleur bloeit rijkelijk met heerlijk geurende zuiver witte bloemen, donkergroene getande bladeren bloei juli, augustus, september standplaats houdt van volle zon en halfschaduw winter goed winterhard bladverliezend, niet wintergroen
	grond doet het goed op goed doorlaatbare vochtige vruchtbare bodem snoei om de bloei te verlengen, regelmatig uitgebloeide bloemen verwijderen en in de herfst tot de grond terugknippen ✓ Slakken houden niet van phlox ✓ Stevige plant, lekkere geur ✓ Decoratief, ook als snijbloem
 stuifmeel nectar ++ lokt bijen en vlinders	

29 helleborus orientalis		lenteroos, nieskruid paars	
		hoogte	20-50 cm interessante bodembedekker onderbeplanting van bomen en struiken
		kleur	maroonrode, komvormige bloemen en goudgele meeldraden donkergroene, leerachtige bladeren
stuifmeel + nectar + bijenlokker		bloei	januari, februari, maart, april
		standplaats	houdt van halfschaduw of volle schaduw onder grote bomen, geen rechtstreekse middagzon
		winter	redelijk winterhard, beschermen bij strenge vorst door mulchlaag van bladeren of compost
		grond	helleborus staat niet graag met natte voeten of in de wind
		snoei	lelijke bladeren verwijderen, na de bloei stengels verwijderen
		✓ Interessant omdat ze al vroeg in de winter bloeien ✓ wortel verwerkt in thee (verkoudheid, griep, artritis)	

30 erysimum linifolium Bowles		steenraket, muurbloem paars	
		hoogte	50-70 cm halfheester
		kleur	grote lilapaarse geurende bloemen grijs zilveren bladeren rechttopstaande stengel
stuifmeel +++++ nectar +++++ hommels, honingbijen, solitaire bijen, vlinders		bloei	april, mei, juni, juli, augustus, september
		standplaats	houdt van zon en halfschaduw
		winter	matig winterhard, wintergroen bladhoudend
		grond	normale bodem, niet te nat
		snoei	na de bloei goed trimmen om een compacte bloei te behouden

Bloemerij is een kleinschalige, ecologische kwekerij van inheemse wilde planten.

Bloemerij wil inheemse wilde planten in elke tuin, park of balkon. Geen plaats is te klein of te groot voor inheemse wilde planten. De planten zijn mooi en dragen bij aan het vergroten van de biodiversiteit. Ze zorgen voor meer bijen en vlinders.

Bloemerij werkt samen met de natuur. Op de kwekerij is er ruimte voor wilde bijen, vlinders en vogels. Er worden enkel inheemse zaden gebruikt van erkende regionale afkomst.

Wild blauw

31 centaurea jacea	gewoon knoopkruid
	hoogte 30 à 60 cm groeit in graslanden en wegbermen
	kleur roze/paars
	bloei juni/juli/aug
	standplaats houdt van zon en half schaduw
	winter winterhard
	habitat droog en vochtig
	grond zandleem, leem
  stuifmeel +++ nectar +++ hommels, bijen, vlinders zweefvliegen	

32 echium vulgare	slangekruid
	hoogte 60 à 100 cm kleur roze/blauw bloei mei/juni/juli/aug/sept standplaats houdt van zon winter winterhard habitat droog grond kalkrijke grond niet te arme, voedselrijke grond doet het goed in borders
	✓ groeit op rurale gronden, in duinen en op kiezelstranden ✓ zeer variabel in uiterlijk ✓ groeit in de tuin op een zonnige, warme plek buiten de schaduwzone van bomen en struiken
 stuifmeel ++++ nectar ++++ hommels, bijen, vlinders zweefvliegen	

33 knautia arvensis	beemdkroon
	hoogte 60 à 100 cm kleur roze/paars bloei juni/juli/aug/sept standplaats houdt van zon en halfschaduw winter winterhard habitat vochtig grond kalkrijke grond zand, zandleem, leem
	✓ groeit vaak in kalkrijke graslanden ✓ trekt zeer veel leven aan ✓ interessante mooie wilde plant die goed gedijt in borders
 stuifmeel +++ nectar +++ hommels, bijen, vlinders zweefvliegen	

34 lythrum salicaria	grote kattenstaart
	hoogte 60 à 120 cm kleur roze/paars bloei juni/juli/aug/sept standplaats houdt van zon winter winterhard habitat vochtig, nat grond meeste gronden niet te arme grond voedselrijke grond
	  stuifmeel +++++ nectar +++++ hommels, bijen, vlinders ✓ groeit op oevers van rivieren, plassen en meren en op andere vochtige plaatsen ✓ langs waterlopen kunnen ze uitgestrekte velden vormen ✓ een echte nectar- & stuifmeelbom!

35 veronica chamaedrys	gewone ereprijs
	hoogte 10 à 40 cm bodembedekker kleur blauw bloei april/mei/juni standplaats houdt van zon en halfschaduw winter winterhard groenblijvend habitat normaal vochtig grond niet te arme grond zand, zandleem, leem
	  stuifmeel +++ nectar +++ hommels, bijen, vlinders ✓ groeit in bossen, bosrand, graslanden, op rotsen en stenige plaatsen

Wild geel

36 <i>Barbarea vulgaris</i>	gewoon barbarakruid
	hoogte 60 à 100 cm kleur geel groeit in trossen bloei april/mei/juni/juli/aug standplaats houdt van zon, halfschaduw en schaduw winter winterhard habitat vochtig grond zandleem, leem
 stuifmeel + nectar + hommels, bijen, vlinders, zweefvliegen	✓ geneeskrachtig ✓ eetbare plant: bladeren bevatten vitamine C ✓ groeit in vochtige open graslanden, op oevers, soms beschaduwde

37 <i>Hieracium pilosella</i>	muizenoor
	hoogte 10 à 30 cm kleur geel bloei mei/juni/juli/aug/sept standplaats houdt van zon winter winterhard habitat droog vochtig grond zand, zandleem
 stuifmeel + nectar + hommels, bijen, vlinders, zweefvliegen	✓ lijkt een beetje op paardenbloem, maar dan zonder de grote bladeren die andere planten overschaduwen ✓ groeit op alle soorten grasland, inclusief hagen, rurale gronden en bermen ✓ geneeskrachtige plant: zorgt voor afdriving van vocht en afvalstoffen en wordt gebruikt tegen reuma en vermoeidheid ✓ komt zeer algemeen voor, trekt veel vlinders aan

38 <i>Lotus corniculatus</i>	gewone rolklaver
	hoogte 30 à 60 cm kleur opvallend gele vlinderbloemen die in hoofdjes bij elkaar staan bloei mei/juni/juli/aug/sept standplaats houdt van zon en halfschaduw winter winterhard habitat droog vochtig
	grond meeste gronden niet te arme grond zand, zandleem, leem ✓ groeit in vrijwel heel Europa op grazige plaatsen en op zeer uiteenlopende grondsoorten ✓ groenbemester: in symbiose met bacterie wordt stikstof uit de lucht gebonden ✓ draagt bij aan een betere bodem
 stuifmeel +++ nectar +++ hommels, vlinders, zweefvliegen	

39 <i>Pulicaria dysenterica</i>	heelblaadjes
	hoogte 60 à 100 cm kleur geel bloei juli/aug/sept standplaats houdt van zon winter winterhard habitat vochtig nat
	grond voedselrijke grond zand, klei ✓ groeit in graslanden, moerassen, in oevers en aan de kust ✓ de plant werd vroeger gebruikt bij dysenterie, een ernstige vorm van diarree ✓ bloemhoofdjes worden tot poeder vermalen om vlooien te bestrijden
 stuifmeel +++ bijen, hommels, vlinders	

40 <i>solidago virga aurea</i>	echte guldenroede
	hoogte 60 à 100 cm kleur geel bloei juli/aug/sept standplaats houdt van zon en halfschaduw winter winterhard habitat droog vochtig
	grond algemene gemiddelde grond neutraal, zuur ✓ wordt in kruidengeneeskunde gebruikt bij blaas- en nierproblemen ✓ groeit in bossen en bosrand, in graslanden en aan waterkanten
 stuifmeel +++ nectar +++ bijen, hommels, vlinders, zweefvliegen	

Wild gemengd

41 <i>calluna vulgaris</i>	struikheide, zomerheide paars
	hoogte 60 à 100 cm kleur roze, paars bloei juli/aug/sept/okt/nov standplaats houdt van zon en halfschaduw winter winterhard, bladhoudend (bronskleurig rood) habitat droog vochtig
	grond arme grond, zand, zandleem, zure grond ✓ laatbloeiende kleine, wintergroene lage sierheester ✓ wordt in kruidengeneeskunde gebruikt ✓ groeit in graslanden en heide, aan de waterkant en aan de kust ✓ goede bodembedekker ✓ zeer attractief voor bijen (honingbij, heide viltbij, aardhommel, heide zijdebij, graafbijen, wespen, vliegen) en zeer veel vlinders
 stuifmeel +++++ nectar +++++ bijen, hommels, vlinders	

42 campanula glomerata	kluwenklokje paars
	hoogte 30-60 cm kleur klokvormige paarse bloemen bloei juni/juli/aug/sept/okt standplaats houdt van zon en halfschaduw winter winterhard, bladverliezend habitat normaal vochtig
	grond kalkrijk, zandleem, leem ✓ groeit in bosranden, in graslanden en rotsen, muren en stenige plaatsen ✓ trekt hommels aan ✓ kan zeer laag blijven onder invloed van begrazing ✓ uitgebloeide bloemen verwijderen om herbloei te stimuleren ✓ snoeien na de bloeiperiode
 stuifmeel +++ nectar +++ bijen, hommels, vlinders, zweefvliegen	

43 chamaenerion of epilobium angustifolium	wilgenroosje purper of paarsrood
	hoogte 30 à 150 cm kleur paars, roze bloei juli/aug/sept standplaats houdt van zon en halfschaduw winter winterhard habitat droog tot vochtig grond voedselarm tot matig voedselrijk
	✓ wordt in kruidengeneeskunde gebruikt bij prostaatproblemen en plasproblemen: maak thee ✓ bladstengels en bladeren kunnen als groente gegeten worden ✓ werd vroeger 'onkruid met een mooi bloemetje' genoemd ✓ ondergrondse wortelstok met rechtopstaande stengels ✓ houdt van veel licht en stikstof in de bodem
 stuifmeel +++ nectar +++ bijen, hommels, vlinders (waardplant Spaanse vlag)	

44 eupatorium cannabinum	Koninginnekruid, leverkruid witroze
	hoogte 120 à 175 cm kleur roze bloemen op stevige wijnrode stengels bloei juli/aug/sept standplaats houdt van zon winter winterhard, niet wintergroen habitat vochtig, nat grond voedselrijke grond, achterkant border
 stuifmeel +++ nectar +++ bijen, vlinders, zweefvliegen	✓ hoge opvallende plant, wordt vaak in de buurt van zoet water aangetroffen ✓ groeit vooral in natte biotopen, langs rivieren en vennen, maar ook op drogere plaatsen ✓ een echte vlinder- en bijenplant ✓ hennepachtig ✓ geneeskrachtige plant tegen lever- en galproblemen ✓ thee verhoogt immuunsysteem en bladeren helpen uitwendig tegen huidaandoeningen

45 leucanthemum vulgare	wilde margriet wit
	hoogte 30 à 60 cm kleur wit bloei mei/juni/juli/aug standplaats houdt van zon winter winterhard habitat droog vochtig grond voedselrijke grond zandleem, leem
 stuifmeel +++ nectar +++ bijen (wilde), vlinders, zweefvliegen	✓ zeer verspreide biermplant, groeit op grazige plaatsen en komt algemeen voor ✓ goed te combineren met andere vaste planten in een border ✓ kan ook in een voedselarme gazon of bloemenweide ✓ eetbare plant, zowel bloem als blad ✓ terugsnijden voor 2de bloei en in herfst tot 10cm

Bloemenzaad Honey Bee

Kleurrijk en gevarieerd bloemenzaadmengsel met volgende soorten:
borage, cosmea (cosmos bipinnatus en sulphureus), kokardebloem, korenbloem, slaapmutsje, zinnia, zonnebloem, zonnehoed

Hoogte 80-100cm

zaaitijd april-mei-juni

bloeitijd tot aan de eerste vorst

maaien 1x in het late najaar

V laat het maaisel 1 week liggen, zodat de zaden kunnen achterblijven

V haal het maaisel nadien weg en spit de grond oppervlakkig om

V volgend voorjaar zullen er opnieuw bloemen verschijnen

Hoe inzaaien?

Vorbereiding

1 Maak de plek die je wil bezaaien klaar door de grond om te spitten of te frezen.

2 Als er veel onkruidzaden in de bodem zitten, kun je deze terugdringen door de 'valsaaibedmethode'. Hierbij maak je het zaaibed geheel zaaiklaar, maar wacht je nog enige tijd met zaaien. Je laat de ongewenste kruiden een aantal keer kiemen en schoffelt deze om de 2-3 weken ondiep af op een zonnige en droge dag. Op die manier dring je de onkruidzaden in de toplaag sterk terug. Doorgaans kiemen alleen de zaden in de toplaag van 3 tot 5 cm van je zaaibed. Pas dus goed op dat je het zaaibed zo weinig mogelijk roert, anders breng je weer nieuwe onkruidzaden naar de oppervlakte.

Zaaien

15 g bloemenzaad is goed voor 5 à 6 m²

1 Zaai op de aangegeven zaaidichtheid. Ook al lijkt de hoeveelheid zaad zeer gering voor de oppervlakte die je wil zaaien, het is echt voldoende. Meng daarom de kleine hoeveelheid zaad met wit zand of een andere natuurlijke samenstelling.

2 Zaai tijdens april, mei, juni én bij voldoende temperatuur en bodemvocht.

3 Zaai handmatig en breedwerpig en niet dieper dan de dikte van de zaden. Lichtjes inwerken met een rijf is voldoende.

4 Druk de toplaag zachtjes aan met een rol, een plankje of desnoods met je voeten (aantrappen)

5 Overspan indien nodig met enkele koordjes en zilverpapier om de vogels weg te houden

Onderhoud

1 Geef geen stikstofbemesting! Hoe armer de grond, hoe meer bloemen!

2 Wanneer alle bloemen uitgebloeid zijn, maai dan op 10/15 cm hoogte om de rozetten van vaste planten niet te beschadigen.

3 Laat het maaisel drogen en narijpen en voer het pas af nadat het verdroogd is. Zo komen de gevormde zaden in de grond terecht. In het volgende voorjaar kan je de grond lichtjes

loswerken. Een deel van de zaden zal kiemen. Hou er rekening mee dat bepaalde planten massaal zullen groeien en andere helemaal niet.

Belangrijk

1 Veldbloemen hebben voldoende vocht nodig tijdens de kiem- en ontwikkelingsfase.

2 Bemest éénjarige bloemenmengsels niet! Er tegen praten mag wel 😊

Water

Zoals bij alle planten is een tekort of teveel aan water nefast. Een vochttekort los je op door de bloemenweide vooraf opgevangen regenwater te geven.

Geef niet te snel water bij, zo zullen de planten dieper wortelen.

Verwachtingen

Hoe je bloemenweide er precies zal uitzien, hangt af van veel factoren. De samenstelling van de ondergrond, de plaats, het tijdstip van zaaien, de weersomstandigheden...hebben allemaal een invloed op het kiemen en groeien van de bloemen.

Oefen geduld na het zaaien! Na 6 weken verschijnen de eerste bloemen.

Grasperk met bloemen

Ben je van plan om een grasperkje in te zaaien? Meng dan zeker het **bloemenzaad** onder het graszaad (2 g bloemenzaad per 20 g graszaad)

Of kies dadelijk voor een bloemenrijk grasmengsel bij Cruydhoeck (M5 mix) of Ecoflora (E1 mix, B7 mix)

Maai het gras niet te vaak en laat het niet liggen maar leg het onder de hagen als mulch.

We bundelen onze krachten en werken samen om de lokale biodiversiteit te verhogen en onze tuinen klimaatbestendig te maken

	Kathleen Van den Steen kathleen@zandhovennatuurlijk.be 0473 50 70 01 www.zandhovennatuurlijk.be
	Sarah Moeyersoons sarah.moeyersoons@zandhoven.be 03 410 16 39
	Mieke Vanderhaeghen info@dodoenstuin.be 0478 91 88 05 www.dodoenstuin.be

	Koen Laurent koen.laurent@schilde.be 03 380 16 00
Bijenraad Zoersel	Eddy Willems eddy.am.willems@skynet.be 0477 72 48 52
	Els Beeckx els.beeckx@zoersel.be 0472 78 29 69
	Paul Mampay info@mampay.be 03 485 53 36 www.mampay.be
	Bart Kersschot en Catarina Tojal bart@bloemerij.eu www.bloemerij.eu
	Pieter De Lille Pieter.de.lille@brasschaat.be 03 650 02 96
 Brasschaat	Hilde Buysse hilde_buysse@hotmail.com 0473 34 50 42
	Luc Van Geyte luc.vangeyte@lint.be 0495 22 55 66